

Příloha č. 1: Vzor informovaného souhlasu

Informovaný souhlas

Vážená paní, Vážený pane,

v souladu se zásadami etické realizace výzkumu Vás žádám o souhlas s nahráváním našeho rozhovoru a následného zpracování získaných informací do bakalářské práce, kde budou použity osobní údaje (osobní historie, povolání, studium, věk). Vaše jméno a příjmení však bude v práci anonymizováno.

Název práce: Specifika života v rekonstruovaných rodinách

Řešitel práce: Linda Stupková

Název pracoviště: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Magdalény Rettigové 4, 110 00 Praha

Vedoucí práce: Mgr. Barbara Valešová Malecová, Ph. D.

Cíl výzkumu: Zmapovat vzpomínky a názory sourozenců na vyrůstání v rekonstruované rodině, porovnat jejich výpovědi a najít možné rozdíly a podobnosti pohledu na danou situaci.

Prohlašuji a svým níže uvedeným vlastnoručním podpisem potvrzuji, že dobrovolně souhlasím s nahráváním rozhovoru a zpracováním mých osobních informací ve výše uvedeném výzkumu.

V..... dne.....

.....

Podpis

Příloha č. 2: Otázky polostrukturovaného rozhovoru

Rozpad původní rodiny

1. Měl/a jste nějaké tušení, že se doma něco mění, když se schylovalo k rozvodu?
2. Jak jste se cítil/a, když jste zjistil/a, že se budou vaši rodiče rozvádět?
3. Přemýšlel/a jste nad tím, s kým byste po rozvodu chtěl/a bydlet?
  - Jak to nakonec bylo?
4. Cítil/a jste nějaké negativní nebo pozitivní pocity k rodičům?
  - Ke komu a co?
5. Máte pocit, že vás váš rodič tlačil k negativnímu vztahu s druhým rodičem?
  - Říkal vám o druhém rodiči nějaké špatné věci, aby vám ho zprotivil?

Vznik rekonstruované rodiny

6. Jak jste se cítil/a, když si po rozvodu vaše matka/otec našla/našel nového partnera/partnerku?
7. Jaké to pro vás bylo, když ho/ji přivedli domů poprvé?
  - Pamatujete si tu situaci, jak to probíhalo?
8. Vyčítal/a jste mu to?
9. Byl/a jste za to vděčná nebo naopak?
  - Změnil se váš pohled na celou situaci po nějaké době? Po tom, co jste toho člověka více poznal/a?
10. Jaký byl váš vztah s vaším druhým rodičem, co partnera neměl/neměla?
  - Měl k tomu nějaké poznámky nebo narážky, že má druhý rodič nového partnera?
  - Nebo mu to naopak přál?

Vztahy v rodině

11. Jaké vztahy jste měl/a se svým vlastním sourozencem před RR a jaké po, změnilo se něco?
12. Jaký vztah jste měl/a /máte se svým nevlastním rodičem?
13. Jaký vztah jste měl/a /máte s rodičem, se kterým jste nežil/a v jedné domácnosti?
14. Změnili se vaše vztahy k vašim rodičům po příchodu nového člena rodiny?
15. Jak jste se cítil/a v nové rodině? Bylo to lepší předtím nebo poté?
16. Měl/a jste nějakou oporu ve vaší širší rodině?
17. Změnil se nějakým způsobem váš vztah s vlastními prarodiči?
18. Jak vás přijali nevlastní prarodiče?
19. Jak svoje nevlastní prarodiče oslovujete?
20. Jaký jste měl názor na příchod nového sourozence?
21. Jaký vztah máte s vašimi napůl vlastními sourozenci?
22. Odlišuje se váš vztah se svými napůl vlastními a vlastními sourozenci?

Výchova

23. Kdo se více věnoval vaší výchově po vzniku RR matka nebo otec?
24. Zapojoval se do vaší výchovy nevlastní rodič?
  - Měl/a jste s tím problém?
  - Bral/a jste ho jako autoritu?
25. Vadili vám nějaké jeho názory nebo naopak byly více podobné těm vašim?
26. Měli vaši rodiče (vlastní i nevlastní) nějaké neshody kvůli výchově?
  - Opačný názor?

Problémy

27. Vnímali/a jste nějaké problémy ve vaší nové rodině? Případně jaké?
28. Vnímali/a jste nějaké neshody v této domácnosti?
  - Pomáhání, rozdělení povinností?
29. Vnímali/a jste nějaké napětí mezi vámi a vaším sourozencem?
  - Zdálo se vám, že by nějakému sourozenci rodiče nadržovali?
  - Žárlil/a jste na svého sourozence? Případně z jakého důvodu?
  - Myslíte si, že na vás měli oba rodiče dostatek času?
  - Věnovali se vám rodiče podle vás dostatečně?
30. Měl/a jste/máte nějaké problémy s napůl vlastním sourozencem?
31. Jaký měl váš otec/matka vztah s partnerem druhého rodiče?

SPU

32. Vzhledem k vašim SPU měl jste dostatek podpory ze strany rodičů?
33. Věnoval se vám někdo více nebo méně?
34. Zlehčoval někdo vaše potíže?

Černé – pro všechny respondenty

Červené – pouze pro respondenty, kteří mají napůl vlastní sourozence

Modré – pouze respondent s SPU

Příloha č. 3: Zakódovaný rozhovor s respondentkou 1

T: „Tak začneme nejdříve takovými obecnějšími otázkami na úvod. Můžeme?“

RI: „Určitě, povídejte.“

T: „Měla jste nějaké tušení, že se doma něco mění, když se schylovalo k rozvodu?“

RI: „Tak vlastně já sama jsem viděla nějakou dá se říct změnu, ale nebylo to nic úplně zásadního. Naším už to podle mého nefungovalo dlouho, často se hádali, jakože fakt hodně hádali, křičeli na sebe. Před rozvodem se to jen ještě přiosťřilo.“

Čas hádek a neshod

T: „A jak jste se cítila, když jste zjistila, že se budou vaši rodiče rozvádět?“

RI: „Já jsem na jednu stranu ani nevěděla, co od toho mám očekávat a co to vlastně znamená. Nedokázala jsem si představit, jak to bude fungovat. Popravdě jsem v tom věku z toho neměla asi ani moc rozumu, bych řekla.“

Nevědomost z nové situace

T: „A nad bydlením po rozvodu jste přemýšlela? S kým byste chtěla po rozvodu zůstat?“

RI: „Já jsem nad tím asi nějak nepřemýšlela, ale automaticky to pro mě byla mamka, i když jsem tehdy měla blíž k tátovi. Bylo to z důvodu toho, že jsem v našem městě měla školu, měla jsem tam blízko prarodiče a bylo to pro mě moje místo a můj domov a rozhodně jsem se nechtěla nikam stěhovat.“

Vnější okolnosti

T: „Rozumím. A cítila jste pak nějaké negativní nebo naopak pozitivní pocity k vašim rodičům? Případně jaké a ke komu?“

RI: „Dá se vlastně říct, že k mamce jsem v období rozvodu cítila spíše negativní pocity kvůli tomu, že jsem nevěděla, co si o celé situaci myslet. Brala jsem jako fakt to, co mi říkal táta, že ho mamka podvádí, takže já jsem jí vlastně neměla ráda za to, co udělala a za to, že zničila naši rodinu. V této situaci jsem zároveň neměla dobrý vztah ani s tátou. Už jenom kvůli tomu, že si dovolil na mamku křičet a sprostě ji nadávat, na mě bylo moc. Proto jsem se v tu chvíli cítila spíše sama a ani s jedním rodičem moc nevyházela.“

Negativita k oběma rodičům

T: „A myslíte si, že to mohl ovlivnit i názor jednoho z vašich rodičů? Že by vás váš rodič tlačil k negativnímu vztahu s druhým rodičem?“

R1: „Tak slýchávala jsem od táty řeči na to, že mamka ho podváděla, že zničila celou rodinu a vše je její vina. Moje mamka se mi naopak snažila situaci nastítnit i z jejího pohledu, takže občas použila i nějaké negativní komentáře na tátu, ale nesnažila se mi to nějakým způsobem vnutit.“

Manipulace otce

T: „Chápu. Tak teď už se přesuneme na období vzniku vaší nové rodiny. Jak jste se cítila, když si po rozvodu vaše matka našla nového partnera?“

R1: „Tak když si vlastně moje mamka přivedla nového partnera, tak jsem z toho byla hodně špatná. Nikoho nového jsem do rodiny nechtěla a už jsem byla zvyklá na to, že jsme jenom tři, s mojí mamkou a ségrou. Nenapadlo mě, že by se mohl objevit nějaký další člověk a že bych mohla mít dalšího tátu nebo někoho takového.“

Udivení= nepřipravenost na novou situaci

T: „A jak jste teda vnímala tu situaci, když ho vaše matka poprvé přivedla domů? Pamatujete si tu situaci konkrétně?“

R1: „Jak už jsem říkala, tak v ten první moment jsem byla vlastně hodně naštvaná a nevěděla jsem, co mám dělat. Já jsem vlastně přišla ze školy domů, a když jsem otevřela vchodové dveře, tak jsem ho potkala ve verandě. Myslím si, že jsme se neměli původně ani potkat, protože zrovna odcházel, takže jsme se jen pozdravili. Hned co odešel, jsem se mamky ptala, proč tam byl ten cizí člověk, co tam chtěl, co u nás dělá a nechtěla jsem, aby tam vlastně asi nějakým způsobem vůbec někdo byl.“

Nezapomenutelný moment

T: „A vyčítala jste ji to?“

R1: „Chvilku jsem přemýšlela nad tím, zda to není ten, o kom můj táta mluvil. Ale nijak jsem ji to nevyčítala. Bylo to už nějakou dobu po tom, co se od nás táta odstěhoval. Ale ráda jsem za to nebyla.“

Nechtěnost nového rodiče

T: „A změnil se případně váš pohled na celou situaci po nějaké době? Po tom, co jste toho člověka více poznala?“

RI: „Ano, změnil. Postupem času jsem si uvědomila, že funguje více než náš biologický táta. Více se o nás staral a měl o nás ten zájem, který mi od mého táty chyběl. Myslím si, že se hodně změnilo. Na začátku jsem ho nepřijala a pak mi najednou došlo, že je vlastně všechno jinak a takhle by se asi měl chovat opravdový táta“

Uvědomění pozitiv nevlastního otce

T: „A jak probíhal kontakt s vaším vlastním otcem, který novou partnerku neměl?“

RI: „Já jsem se s tátou vídala, ale jen narázově. On se totiž odstěhoval ke svým rodičům do jiného města, takže nebylo tolik času a příležitostí. Většinou tak dvakrát do roka na hodinu na večeri nebo do cukrárny. Skoro každý rok jsme teda ještě jezdily k němu domů oslavit Vánoce, ale to bylo jediné.“

Omezené množství společného času

T: „A vyskytovaly se u něho nějaké narážky na vztah vaší matky? Nebo mu to naopak přál?“

RI: „Tak táta měl narážky na mamky nového partnera, protože si podle mě myslel, že ho s ním podváděla.“

Žárlivost otce

T: „Dobře, tak teď už se přesuneme na oblast vztahů. Jaké vztahy jste měla se svým vlastním sourozencem před vznikem rekonstruované rodiny a jaké po vzniku, změnilo se něco?“

RI: „S mojí ségrou jsme měly dobré vztahy. Byly tam nějaké klasické sourozenecké rozepře, ale nic zvláštního. Rozdílly se objevily pouze při rozvodu, kdy já stála na straně táty a moje ségra na straně mamky, takže to pro nás bylo trošku těžší, ale po vzniku rekonstruované rodiny jsme se naopak více spojily.“

Oddálení v době rozvodu a následné upevnění vztahu

T: „A co vztah s vaším nevlastním otcem?“

RI: „Řekla bych, že teď už spolu máme opravdu dobrý vztah z důvodu toho, že už je to skoro 9 let, co jsou s naší mamkou spolu a je součástí naší rodiny. Proto si myslím, že už uběhlo hodně času na to, abychom si na sebe zvykli a vymezili si vzájemné hranice. V tuhle chvíli ho beru lépe než svého vlastního tátu.“

Nutnost času na vybudování vztahu

Bližší vztah než s vlastním otcem

T: „A jaký teda máte vztah s vaším otcem?“

RI: „Tak já mám vlastně s otcem takový neutrální vztah. V kontaktu jsme tak pětkrát do roka a z toho jsou to většinou narozeniny a svátky, když si navzájem voláme, ale jinak se moc nevidáme. Myslím si, že tam není zájem ani z jedné strany.“

Žádná snaha z obou stran

T: „A nastaly nějaké změny ve vztahu k vašim biologickým rodičům po příchodu toho nového rodiče?“

RI: „Určitě ano. Mamku jsem vlastně začala brát blíže než dříve. Pochopila jsem celou tu situaci, a to mi v tu chvíli opravdu pomohlo. Vztahy s tátou se také hodně změnily. Od té doby, co u nás působil mamky nový partner, tak já sama nevěděla, zda je úplně vhodný, abych se s ním nějakým způsobem více sblížovala, když mám svého vlastního tátu a mám za to, že i táta na něho trochu žárlil. Když jsme byli na akci, kde byli všichni dohromady, třeba maturitní ples mojí ségry, tak vím, že táta byl dost naštvaný, že je tam i mamky nový partner.“

Změny vztahů důsledkem uvědomění

Vnitřní dilema

T: „A jak jste se v té rodině cítila? Bylo to lepší v té původní nebo v té nové?“

RI: „Pro mě bylo lepší prostředí po vzniku rekonstruované rodiny. V původní rodině byly na denním pořádku samé hádky a nefungovalo to. Nejezdili jsme na žádné výlety a netrávili jsme společně žádný čas. Díky tomu, že si moje mamka našla mladšího partnera,

který je velmi aktivní, jsme začali podnikat společné aktivity, což bylo super, protože jsem na to nebyla zvyklá. Takže jsem si užívala, že konečně zažívám věci jako mí vrstevníci. “

Spokojenost v nové rodině

T: „Rozumím. Když se ještě vrátíme k těm vztahům, tak co vztah s vašimi prarodiči? Změnil se nějakým způsobem?“

RI: „To si úplně nemyslím. Já měla vždycky s babičkou od mamky super vztah. Jedině po rozvodu našich měla problém s přijetím máminého partnera, protože byl o dost mladší než mamka. Naproti tomu s babičkou a dědou od táty jsme se nikdy moc nevidaly. A po rozvodu sotva vidám tátu, natož je.“

Problém v širší rodině

T: „A byl vám někdo z širší rodiny oporou?“

RI: „Určitě ano. Největší oporou z rodiny mi byla moje babička, která vždy stála při mně, ať se dělo cokoli.“

Opora v širší rodině

T: „A co nevlastní prarodiče? Jak vás na začátku přijali oni?“

RI: „Tak my jeho tátu s jeho novou ženou a sourozenci potkaly asi až po dvou letech, co byly s mamkou spolu. My se s nimi ale vidíme jenom jednou ročně, když k nám přijedou na grilovačku, jinak se nevidáme.“

Neutrální vztah

Zdvořilostní přijetí

T: „A jak je oslovujete?“

RI: „Ze začátku jsme jim taky dlouho vykaly, ale po nějaké době nám nabídli tykáni, a tak to je do teď.“

Z počátku formální styl oslovování a později změna v neformální

T: „Teď se přesujeme na otázky spojené s výchovou. Kdo se u vás vlastně věnoval vaší výchově více, matka nebo otec?“

R1: „U mě se určitě výchově věnovala spíše mamka. Táta moc nefungoval jako rodič už předtím, než se naši rozvedli. Poté co se odstěhoval do úplně jiného města, tak na nás neměl ani tolik času a ani zájmu.“

Převyšující výchova matky

Nefunkčnost otce

T: „A váš nevlastní otec se zapojoval?“

R1: „On se začal zapojovat, ale až později. Ze začátku se nezapojoval vlastně vůbec a všechna rozhodnutí byla na mamce. Až postupem času třeba po 2-3 letech začal více projevovat svůj názor.“

Hlavní vychovatel byl stále biologický rodič

T: „A měla jste s tím problém, že se zapojuje do vaší výchovy?“

R1: „Z počátku jsem s ním problém měla, ale to se časem změnilo.“

T: „A brala jste ho tedy jako autoritu?“

R1: „Nejdříve to byl pro mě cizí člověk a autoritu jsem si k němu musela postupně vybudovat.“

Nutnost času

T: „Rozumím. A ty jeho názory, byly odlišné od těch vašich nebo byly naopak podobnější?“

R1: „Tím, že mamky nový partner je o dost mladší a má tak ke mně věkově blíže, tak se naše některé názory více podobaly než s názory mojí mamky. Vyhovovalo mi, že jsem díky jeho některým názorům mohla mít volnější režim, než když vše bylo pouze na mamce. Slýchala totiž i jiný názor než ten její. Samozřejmě se ale objevily i věci, ve kterých jsem nebyla ráda, že se k nim chce vyjádřit.“

Výhoda věku = větší samostatnost

T: „Ve kterých například?“

R1: „Tak to nebyly nějaké konkrétní oblasti, ale občas byly věci, které bych řešila raději jen mezi mnou a mou mamkou.“

T: „Chápu. Tak a teď nás čeká poslední část rozhovoru, která bude zaměřená na problémy ve vaší rodině. Vnímala jste nějaké takové problémy ve vaší rodině? Případně jaké?“

R1: „V původní rodině se objevovali hádky, ale jinak o ničem nevím. Po vzniku nové rodiny jsem měla ze začátku problém s přijetím nového mamky partnera, ale postupem času se to uklidnilo. Měly jsme nějakou dobu doma problém i s penězi. Potom, co se táta odstěhoval nás živila jen mamka a byl to pro ni docela problém. Ona si v té době ještě platila školu, takže peněz bylo fakt málo.“

Problémy

T: „A co nějaké neshody v domácnosti ohledně pomáhání nebo domácích prací?“

R1: „Nemyslím si, že by nějaké byly. Domácí práce jsme měly rozděleny se ségrou docela spravedlivě.“

T: „Rozumím. A vyskytly se u vás nějaké neshody kvůli výchově?“

R1: „Tak mamka s jejím partnerem mají mezi sebou větší věkový rozdíl, a tak se jejich názory občas odlišují. Nikdy to však nedali znát před námi a pokud to bylo možné, tak danou situaci vždy probrali nejdříve spolu. Ale mezi tátou a mámou to bylo častěji, ale tak kvůli všemu, nejenom výchově.“

Neshody o výchově v obou rodinách

T: „A co nějaké neshody s vaší sestrou? Zdálo se vám, že by jedné z vás třeba rodiče nadržovali?“

R1: „Tak už při tom rozvodu jsme to každá viděla jinak. Pak se mi občas zdálo, že tím, že ségra měla s mamkou bližší vztah než já, tak jsem tam viděla nějaké rozdíly v jejím přístupu.“

Nadržování starší sestře

T: „A domníváte se, že se vám rodiče věnovali dostatečně?“

R1: „Myslím si, že mamka a její partner se nám věnovali dost, ale táta o nějaký ten čas ani moc nestál.“

Nedostatek zájmu od otce

T: „A poslední otázka je směřována na vztah vašeho biologického otce a nevlastního otce. Jak byste ho popsala?“

RI: „Tak můj táta dal několikrát najevo, že nového partnera mé mamky nemusí. Zdálo se mi, jako by byl naštvaný, že si k nám vytvořil takový vztah a tráví s námi tolik času. Na druhou si stranu si myslím, že tohle bylo jen a jen na něm a ten čas s námi mohl trávit také.“

Negativní vztah mezi vlastním a nevlastním otcem

T: „Dobře, to je všechno. Moc děkuju za rozhovor.“

RI: „No není vůbec zač, ráda jsem pomohla.“